

Terk Suçu ile Bakım, Eğitim veya Destek Olma Yükümlülüğünün İhlali Suçunun Açıklanması ve Ayrımı

Explanation and Distinction of the Crime of Abandonment and the Crime of Violating the Obligation of Care, Education or Support

Şüheda ER KARAAĞAÇLI *

Öz

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK'nın) 97. maddesinin birinci fıkrasında terk suçu, 233. maddesinin birinci fıkrasında bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu düzenlenmiştir. Terk suçu ile bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu TCK'nın farklı kısımlarında düzenlenmiş birbirinden farklı iki suç tipi olsalar da bazı noktalarda benzerlik göstermektedirler. Nitekim her iki suçta da bahsi geçen yükümlülüklerin yerine getirilmesi sağlanmaya çalışılmakta ve bu yükümlülükler yerine getirildiğinde ortaya çıkacak sosyal ve toplumsal yarar korunmaya çalışılmaktadır. Ayrıca benzer somut olaylarda meydana gelebilmektedirler. Bu nedenlerle doktrinde, hangi durumlarda terk suçunun; hangi durumlarda ise bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun oluşacağı hususunda görüşler ileri sürülmektedir. Her iki suçun anlaşılması ve ayrımının değerlendirilmesi için iki suç da ortak bir çalışmada incelemek uygun görülmüştür. Bu çalışmada terk suçu ile bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu genel hatları ile açıklanacak, iki suçun ayrımı konusunda gündeme gelen fiil unsuru ve "kendi haline terk" fiili doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Terk Suçu, Kendi Haline Terk, Terk Fiili, Yükümlülük, Bakım.

* Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi (e-posta/ e-mail: suhedaerkaraagacali@gmail.com ORCID: 0009-0007-1505-0261).

Bu makale, intihal programında taranmış ve üç (kör) hakem incelemesinden geçmiştir. This article was submitted in a plagiarism program and reviewed by three (blind) referees.

Atıf/Cite as: Şüheda Er Karaağaçlı, 'Terk Suçu ile Bakım, Eğitim veya Destek Olma Yükümlülüğünün İhlali Suçunun Açıklanması ve Ayrımı' (2026) 3 [1] BAÜNHD.

Bu makale **Atıf-GayriTicari 4.0** Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.

Abstract

Article 97/1 of the Turkish Penal Code (TPC) No. 5237 regulates the crime of abandonment, while Article 233/1 regulates the crime of violating the obligation of care, education or support. Although these constitute two distinct types of crimes regulated under different sections of the TPC, they nevertheless display certain similarities. Indeed, in both crimes, the fulfillment of the respective obligations is sought to be ensured, and the social and communal benefits arising from the fulfillment of such obligations are intended to be protected. Moreover, they may arise in similar concrete cases. For these reasons, opinions are put forward in the doctrine regarding the circumstances under which the crime of abandonment occurs and the circumstances under which the crime of violating the obligation of care, education or support occurs. In order to achieve a proper understanding and differentiation of the two crimes, it has been deemed appropriate to examine them together within the scope of a single study. In this study, the crime of abandonment and the crime of violating the obligation of care, education or support will be outlined in general terms, and the act element and the act of “leaving to one’s own” which are central to distinguishing between the two offenses, will be assessed within the framework of doctrinal opinions and the decisions of the Court of Cassation.

Keywords: *The Crime of Abandonment, Leaving to One’s Own, The Act of Abandonment, Obligation, Care.*

GİRİŞ

Terk suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK’nın)¹ “Özel Hükümler” kitabının “Kişilere Karşı Suçlar” kısmının “Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali” başlıklı dördüncü bölümünde 97. maddede düzenlenmiştir. Buna göre “(1) Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi sebebiyle ağırlanmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolünür.” TCK’nın 97. maddesinin ilk fıkrasında terk suçu, ikinci fıkrasında ise bu suçun netice sebebiyle ağırlanmış hali düzenlenmektedir.

Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçları, 5237 sayılı TCK’nın “Özel Hükümler” kitabının “Topluma Karşı Suçlar” kısmının “Aile düzenine karşı suçlar” başlıklı

¹ 26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (RG 12.10.2004/ 25611).

sekizinci bölümünde 233. maddede düzenlenmiştir. Buna göre “(1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikayet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (3) Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadi sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddi ve manevi özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” TCK’nın 233. maddesinin birinci fıkrasında bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu, ikinci fıkrasında gebe kadını terk suçu, üçüncü fıkrasında da çocuğun ahlak, güvenlik ve sağlığını tehlikeye sokma suçu düzenlenerek esasen üç farklı suçta yer verilmektedir. İnceleme konumuz olan suç ise ilk fıkrada düzenlenmiş olan bakım, eğitim ve destek olma yükümlülüğünün ihlali suçudur. TCK m.233’ün gerekçesinde, “Bu suçun oluşması için terk olgusunun gerçekleşmemesi gerekir. Aksi takdirde, terk suçu oluşur.” ifadesi yer almaktadır.²

Terk suçu ile bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu TCK’nın farklı kısımlarında düzenlenmiş birbirinden farklı iki suç tipidir. Birbirinden farklı olsalar da bazı noktalarda benzerlik göstermektedirler. Bu benzerlikten dolayı doktrinde m.97/1 anlatılırken hangi durumlarda m.233/1 gerçekleşeceği, m.233/1 anlatılırken de hangi durumlarda m.97/1 gerçekleşeceği ifade edilmekte ve görüşler ileri sürülmektedir. Suçların genel hatlarıyla açıklanmasının yanında iki suçun ayrımı noktasında “kendi haline terk” fiili gündeme gelmesi nedeniyle özellikle fiil unsuru noktasında doktrindeki farklı görüşleri ifade etmek, Yargıtay kararlarında nasıl bir anlayış benimsendiğini ortaya koymak ve değerlendirmede bulunmak çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Nitekim bu hususlar somut olayda hangi suçun gerçekleştiğinin belirlenmesi bakımından önemlidir. Bu çalışma, iki suçun ortak bir çalışmada değerlendirilmesi bakımından doktrinde özgün niteliktedir.

Çalışma ceza özel hukukunda benimsenen suç inceleme metoduyla ele alınacak olup;

² Mehmet Emin Artuk vd, *Gerekçeli Ceza Kanunları* (24 bs, Adalet Yayınları 2022) 280.

korunan hukuki değer, suçun unsurları, hukuka aykırılık, kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri, kovuşturma ve yaptırım başlıkları altında ilgili suçlar genel hatlarıyla açıklanacaktır. Başlıklar altında öncelikle TCK m.97/1 sonra m.233/1 anlatılacaktır. Bu çalışmada, TCK m.97/2'de düzenlenen terk suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış hali ve bu suçların diğer suçlarla ilişkisi veya içtiması kapsam dışı tutulmaktadır.

I. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Terk suçu ile korunan hukuki değer öncelikle kişinin yaşam ve vücut bütünlüğü hakkı olmakla birlikte, kendisine koruma ve gözetim yükümlülüğü verilen kişinin yükümlülüklerini yerine getirmesi sağlanmaya çalışılmakta ve bu yükümlülükler yerine getirildiğinde ortaya çıkacak sosyal fayda korunmaktadır.³

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu ile korunan hukuki değer öncelikle aile düzeninin sağlanması olmakla birlikte, aile düzeni sağlandığında ortaya çıkacak toplum yararı da korunmaktadır.⁴

Suçların koruduğu hukuki değerler temelde farklı olmakla beraber, her iki suçta da bahsi geçen yükümlülüklerin yerine getirilmesi sağlanmaya çalışılmakta ve yükümlülükler yerine getirildiğinde ortaya çıkacak sosyal ve toplumsal yarar korunmaya çalışılmaktadır.

II. SUÇUN UNSURLARI

A. Suçun Maddi Unsurları

1. Fail

Terk suçunun faili, koruma ve gözetim yükümlülüğüne sahip kişidir.⁵ Bu yükümlülük

³ Özlem Yenerer Çakmut, 'Türk Ceza Yasası'nda Terk Suçu (TCK m.97)' (2007) LXV (2) İÜHFMD 49, 57; Y 4 CD, E 2014/45835, K 2015/40857, T 25.12.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 5 Mart 2025.

⁴ Emine Gülnihal Şener, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçu' (2010) (37) Adalet Dergisi 226, 228.

⁵ Pınar Memiş Kartal, 'Türk Ceza Kanunu'nda Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Biçimlerinden Terk Suçu: TCK m:97' (2012) 11 (1) Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 197, 199; Yenerer Çakmut (n 3) 58; Köksal Bayraktar vd, *Özel Ceza Hukuku Cilt II Kişilere Karşı Suçlar* (1 bs, On İki Levha Yayıncılık 2017) 394.

kanundan, sözleşmeden veya doğal bağıllık ilişkisinden⁶ doğmuş olabilir.⁷ Kanundan kaynaklanan yükümlülüklerin tespitinde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)⁸ başta olmak üzere ilgili kanunlardan yararlanır.⁹ Sözleşmeden doğan ilişkiye bakıcılık veya dadılık gibi durumlar örnek olarak verilebilir.¹⁰ Sözleşme herhangi bir şekle bağlı değildir.¹¹

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunda fail aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğüne sahip bulunan kişidir.¹² Madde gerekçesinde bu yükümlülüklerin kapsamının TMK hükümlerine göre belirleneceği ifade edilmiştir.¹³ Suçun faili anne veya baba¹⁴, eş, alt soy veya üst soy, kardeş, çocuk, vasi veya ev başkanı olabilir.¹⁵

Terk suçunda yalnızca koruma ve gözetim yükümlülüğüne sahip kişi;¹⁶ bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunda da yalnızca belirtilen yükümlülüklerle sahip

⁶ Doğal bağıllık ilişkisi ile belirli sosyal ilişkiler kastedilmektedir. Doğal bağıllık ilişkisinin kapsamda sayılacağına dair görüş için bakınız: Yeliz Durgut, 'Terk Suçu' (Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üniversitesi 2024) 61- 63; Yenerer Çakmut (n 3) 58-59; Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (16 bs, Seçkin Yayıncılık 2022) 343; Murat Önok, 'TCK'da Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Suretiyle İşlenen Suçlar', (2021) 11 (1) İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 31, 33.

⁷ Yenerer Çakmut (n 3) 58-59; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 343; Önok (n 6) 33.

⁸ 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (RG 08.12.2001/ 24607).

⁹ Y 4 CD, E 2014/34362, K 2015/40853, T 25.12.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 4 Nisan 2025.

¹⁰ Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (20 bs, Seçkin Yayıncılık 2025) 299.

¹¹ Mustafa Arslantürk, Hakaret, Tehdit, Terk, Şantaj, Huzur Bozma, Hakların Engellenmesi, Çevre, İmar, İhale, Tefecilik Suçları (3 bs, Seçkin Yayıncılık 2025) 152.

¹² Ayşe Nuhoğlu, *Aile Düzenine Karşı Suçlar* (1 bs, Beta Yayınları 2009) 147; Şener (n 4) 228; Köksal Bayraktar vd, *Özel Ceza Hukuku Cilt VII Genel Ahlak Karşı Suçlar ve Aile Düzenine Karşı Suçlar* (1 bs, On İki Levha Yayıncılık 2020) 275.

¹³ Haydar Erol, *En Son Değişiklikleriyle Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu* (1 bs, TDV Yayınevi 2023) 1391.

¹⁴ Anne veya baba kavramı; biyolojik olarak anne veya baba olmanın yanında, hukukun kabul ettiği tanıma, çocuğu reddetmeyen baba, babalık hükmü ve evlat edinmeyi de kapsamaktadır. Berfin Işık Yılmaz, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali* (1 bs, Beta Yayıncılık 2012) 88.

Velayet hakkı bulunmayan anne veya baba da suçun faili olabilir. Büşra Sağlam Yılmaz, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçu (TCK m.233)' (Yüksek Lisans Tezi Trabzon Üniversitesi 2022) 33-34.

¹⁵ Sağlam Yılmaz (n 14) 33-34.

¹⁶ Memiş Kartal (n 5) 200.

kişiler fail olabildiği¹⁷ için her iki suç da özgü suçtur.¹⁸

2. Mağdur

Terk suçunun mağduru “yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan” kişidir.¹⁹ “Yaşı dolayısıyla” deyiminden küçük²⁰ veya ihtiyar anlaşılmaktadır. Açıkça herhangi bir yaş sınırı ifade edilmemiştir.²¹ Hastalık ise bedensel veya ruhsal bir hastalık olabilir.²² Kendini idare edememekten kasıt, kişinin başkasının yardımı olmadan, meydana gelmesi olası tehlikelere karşı koyamamasıdır.²³

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunda belirtilen yükümlülüklerin kendisine karşı yerine getirilmeyen kişi mağdurdur.²⁴ Bu bakımdan çocuk, eş, anne, baba, üst soy, alt soy veya kardeş mağdur olabilir.²⁵

3. Fiil

a. Terk Suçu Bakımından

Terk suçunun düzenlendiği TCK m.97/1’de suç fiili koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişiyi “*kendi haline terk etmek*” şeklinde belirtilmiştir. Madde gerekçesinde suçun icrai veya ihmali bir davranışla işlenebileceği belirtilmiştir.²⁶ Terk durumu devam ettiği müddetçe suç devam etmektedir, bu nedenle kesintisiz suçtur.²⁷

Terk suçu bir tehlike suçudur ancak soyut tehlike suçu ya da somut tehlike suçu olduğu

¹⁷ Muharrem Özen, ‘Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüklerin İhlali Suçları’ iç Cengiz Koçhisarlıoğlu (ed), *Prof. Dr. Bilge Öztan’a Armağan* (1 bs, Turhan Kitabevi 2008) 1365.

¹⁸ Özgü suç olmaya bağlı sonuçlar iştirak bölümünde belirtilmiştir.

¹⁹ Memiş Kartal (n 5) 200; Bayraktar vd (n 5) 396.

²⁰ 18 yaşından küçük çocuk bu kapsamda sayılır ancak önemli olan yaşı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olmasıdır. Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 344.

²¹ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (13 bs, Yetkin Yayınları 2020) 225.

²² Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 10) 300.

²³ Yenerer Çakmut (n 3) 59; Ali Şahin Kılıç ‘Terk Suçunda Tipiklik Unsuru’ (2025) 8 (1) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 369, 374.

²⁴ Nuhoglu (n 12) 148; Bayraktar vd (n 12) 276.

²⁵ Nuhoglu (n 12) 148.

²⁶ Artuk vd (n 2) 131.

²⁷ Kılıç (n 23) 377; Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 10) 301; Soyaslan (n 21) 227.

konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Somut tehlike suçu olduğu görüşüne göre terk fiili sonucunda mağdur gerçek bir tehlikeyle karşılaşmış olmalıdır. Mağdurun hayatı, sağlığı veya beden bütünlüğü bakımından somut bir tehlike ile karşılaşmadığı durumlarda suç oluşmayacaktır.²⁸ Bizim de katıldığımız soyut tehlike suçu olduğu görüşüne göre, terk suçu düzenlemesinde, terk fiili işlenmesinin ardından suç konusu üzerinde bir tehlike ortaya çıkması aranmamaktadır. Kendi haline terk fiilinin işlenmesi yeterli olup, tehlikenin somut olayda ortaya çıkması veya araştırılması şart değildir.²⁹ Terk suçu ile kanun koyucu mağdurun sağlığını veya yaşamını tehlikeye düşürebilecek hareketleri erken safhada önlemek istemektedir.³⁰

Suç fiilinin koruma ve gözetim yükümlülüğü altında olan kişiyi “*kendi haline terk etmek*” olduğunu belirtmiştik. Burada “kendi haline terk” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği önem arz etmektedir. Doktrinde bir görüş kendi haline terk ifadesini, failin mağduru başkası tarafından alınacağını kesin olarak bilse dahi, fiilen etki ve nüfuz alanı dışına bırakması olarak yorumlamaktadır.³¹ Yargıtay ise kararlarında kendi haline terk ifadesini “mağdurun kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın tek başına bırakılması” olarak değerlendirmektedir. Yargıtay 4. Ceza Dairesi bir kararında “*Suçun oluşması için failin mağduru koruma ve gözetim yükümlülüğü üstlenebilecek durumdaki bir kişi veya kurumun kontrolüne bırakılmaksızın terk fiilini gerçekleştirilmesi veya terk anı itibariyle bu yükümlülüklerin kim tarafından taşınacağını belirsiz olması gerekir.*” demektedir.³² İlgili kararda annenin çocuğu, çocuğun babası olduğunu iddia ettiği kişinin evinin kapısının önüne bıraktığı ve olayı gören kızın babasına haber verdiği olayda kendi haline terk fiili gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı yönünde karar verilmiştir. Çünkü bu olayda mağdur, koruma ve gözetim yükümlülüğünü üstlenebilecek bir

²⁸ Önok (n 6) 36; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 347.

²⁹ Şeyma Cebeci, ‘Terk Nedeniyle Mağdurun Hastalığa Yakalanması, Yaralanması ya da Ölmesi Suçunu Düzenleyen TCK m.97/2’nin Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi’ iç Pınar Başak Coşkun, Barkın Özyurt ve Yağmur Öykü Yönet (eds), *III. Genç Hukukçular Sempozyumu* (On iki Levha Yayıncılık 2023) 646; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (24 bs, Seçkin Yayıncılık 2024) 225; Kılıç (n 23) 372; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (11 bs, Adalet Yayınevi 2025) 191.

³⁰ Kılıç (n 23) 372; Koca ve Üzülmöz (n 29) 191.

³¹ Hakan Hakeri ve Derya Tekin, *Tartışmalı Sorularla Ceza Hukuku Özel Hükümler* (1 bs, Adalet Yayınevi 2021) 95; Yenerer Çakmut (n 3) 62.

³² Y 4 CD, E 2020/26583, K 2022/25708, T 20.12.2022 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025.

kişinin kontrolüne bırakılmaktadır.

Yargıtay 4. CD. bir başka kararında yaşlı mağdurun çocukları tarafından sırayla bakıldığı olayda mağdurun gelini tarafından bakma sırası gelen oğlunun evine götürüldüğü, oğlunun evinde olduğu halde kapıyı açmadığı ve ışıkları evde yokmuş göstermek için kapattığı, gelin tarafından kapının önünde sandalyeye oturtularak bırakıldığı ancak oğlunun annesini gece boyunca eve almadığı olayda annesinin yaşlı, bakıma muhtaç ve kendini idare edemeyecek durumda olduğunu bildiği halde mağduru evine kabul etmeyerek “kendi haline terk” ettiği gerekçesiyle oğlu hakkında suçun oluştuğunu kabul etmiştir.³³ Çünkü bu olayda oğul annesini evine kabul etmediğinde, orada annesini koruma ve gözetim yükümlülüğünü üstlenebilecek başka bir kişi bulunmamakta ve annesini kendi haline terk etmektedir.

Kanaatimizce Yargıtay’ın “kendi haline terk” fiili anlayışı ve uygulaması isabetlidir. Öncelikle lafızdan anlaşılın mağdurun kendi başına bırakılmasıdır. Mağdurun kendi başına bırakılması ise, “kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın tek başına bırakılmayı” ifade etmektedir. Mağdurun bir kurum veya kişi muhafazasına bırakıldığı durumda, artık kendi başına kaldığından söz edilemez. Bir diğer husus ise, terk suçu ile korunan hukuki değer kişinin yaşam ve vücut bütünlüğü hakkıdır. Mağdur kendi haline terk edildiğinde, yani kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın kendi başına bırakıldığında, yaşam ve vücut bütünlüğü tehlikeye girebilir. Nitekim mağdur kendi haline terk edilmesi durumunda hastalanması, yaralanması veya ölmesi ihtimali yüksek olduğu için, TCK m.97/2’de netice sebebiyle ağırlaşmış hal düzenlenmektedir.

Yargıtay “kendi haline terk” ifadesini mağdurun kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın tek başına bırakılması olarak değerlendirdiği için mağdurun koruma ve gözetim yükümlülüğü olmayan bir kişiye bırakıldığı durumda terk suçunun oluşmayacağına karar vermektedir. Nitekim birçok Yargıtay kararında “kendi haline terk” unsuruna bakılmakta, bu unsur yoksa terk suçunun oluşmayacağına karar verilmektedir.³⁴

³³ Y 4 CD, E 2014/11850, K 2015/33091, T 07.07.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025.

³⁴ Y 4 CD, E 2014/17711, K 2015/33640, T 11.09.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025; Y 4 CD, E 2015/23803, K 2015/39621, T 09.12.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025; Y 4 CD, E 2016/5394, K 2016/9879, T 12.05.2016 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025.

Doktrinde mağduru fiili olarak terk etmeden koruma ve gözetimden yoksun bırakma durumunda da terk suçunun oluşacağı yönünde bir görüş bulunmaktadır.³⁵ Bu ifadeden kasıt, mağdurun yanında olmak ancak onunla ilgilenmemektir. Yukarıda açıkladığımız üzere terk suçunun gerçekleşmesi için mağdurun kendi haline terk edilmesi gerekmektedir ancak bu durumda mağdur kendi haline terk edilmemiştir. Bu nedenle terk suçunun oluşması mümkün değildir ancak somut olaya göre bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu (m.233/1) veya kötü muamele (m.232/1) suçu oluşabilir.³⁶

b. Bakım, Eğitim veya Destek Olma Yükümlülüğünün İhlali Suçu Bakımından

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun düzenlendiği TCK m.233/1’de suç fiili “*aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmemek*” şeklinde belirtilmiştir. Doktrinde bu suçun seçimlik suç olmadığı ve her yükümlülük ihlalinin ayrı suç oluşturacağı yönünde bir görüş bulunmaktadır.³⁷ Bizim de katıldığımız görüşe göre, suçun oluşması için belirtilen yükümlülüklerden bir veya birkaçının ihlal edilmiş olması gerekmektedir. Seçimlik hareketli bir suçtur ve fail birden fazla yükümlülüğü ihlal etse de tek bir suç işlenmiş sayılacaktır.³⁸ Nitekim seçimlik hareketli suçlarda hareketler “virgül” ya da “veya” bağlacı ile ayrılmakta, hareketlerden yalnızca birinin gerçekleşmesiyle suç oluşmakta, birden fazla hareket gerçekleştiğinde de tek suç oluşmakta ancak TCK m.61 çerçevesinde ceza yukarı sınırdan tayin edilebilmektedir.³⁹

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu; kanunda yükümlülükler yerine getirilmediğinde herhangi bir zarar doğması aranmadığından tehlike suçu, gene yükümlülükler yerine getirilmediğinde somut bir tehlike meydana gelmesi de aranmadığından soyut tehlike suçudur. İlgili suçun oluşması için yükümlülüklerin yerine getirilmemiş olması yeterlidir. Yükümlülük yerine getirilmediğinde, üçüncü bir kişinin müdahalesi sebebiyle tehlike meydana gelmese de suç oluşmuş sayılacaktır. Ayrıca suç yalnızca ihmali hareketle

³⁵ Yenerer Çakmut (n 3) 63.

³⁶ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 346; Önok (n 6) 35; Memiş Kartal (n 5) 202.

³⁷ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar* (4 bs, US.A Yayıncılık 2022) 432.

³⁸ Şener (n 4) 229; Bayraktar vd (n 12) 277.

³⁹ Veli Özer Özbek vd, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15 bs, Seçkin Yayıncılık 2024) 233.

işlenebildiğinden ihmali suçtur.⁴⁰ Doktrinde ani hareketli suç olduğu yönünde bir görüş bulunmaktadır.⁴¹ Bizim de katıldığımız görüşe göre yükümlülük yerine getirilmediği müddetçe suç devam edecektir, bu nedenle de kesintisiz suçtur.⁴²

TMK'da düzenlenmiş aile hukukundan doğan bütün yükümlülükler değil, yalnızca bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmemek cezalandırılmaktadır. Burada belirtilmeyen herhangi bir yükümlülük ihlali durumunda bu suç oluşmamaktadır. Suç yalnızca maddede sayılan yükümlülük ihlalleri ile gerçekleşebileceğinden bağlı hareketli bir suçtur.⁴³ Madde gerekçesinde bu yükümlülüklerin kapsamının TMK hükümlerine göre belirleneceği⁴⁴ ifade edilmiştir.⁴⁵ Örnek verilecek olursa ailenin geçimini sağlamamak, çocuklarını okula göndermemek, çocukların okul masraflarını karşılamamak veya bakmamak gibi durumlarda bu suç oluşabilir.⁴⁶ Yargıtay kararlarına bakıldığında dokuz çocuğu ve eşine bakmayan⁴⁷; evi terk ederek eşine kendisini aramamasını söyleyen, kendisinden haber alınamayan, eşine ve çocuklarına para göndermeyen⁴⁸; evlilik süresince eşi ve çocuğuyla ilgilenmeyen, eşini anne ve babasının yanına bırakıp ayrılan⁴⁹; kızının işitme cihazını birçok defa alıp geri vermeyen, bu nedenle eğitiminde aksamaya neden olan⁵⁰ kişi hakkında suçun gerçekleştiği kabul edilmiştir.

⁴⁰ Nuhoğlu (n 12) 148; Işık Yılmaz (n 14) 97.

⁴¹ Hafızoğulları ve Özen (n 37) 432.

⁴² Sağlam Yılmaz (n 14) 39; Nuhoğlu (n 12) 148; Işık Yılmaz (n 14) 97.

İhmali suçların kesintisiz suç olduğuna ilişkin ceza genel hukuku yönünden yapılan yaygın bir tespit bulunmaktadır.

⁴³ Aysun Altunbaş, 'Türk Ceza Kanunu'nda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali' (2017) 5 (2) Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15, 20; Bayraktar vd (n 12) 278.

⁴⁴ Doktrinde bu yükümlülüklerin TMK'nın farklı maddelerinde düzenlenmiş olması ve zaman zaman iç içe geçmesi, yükümlülüklerin somutlaştırılması anlamında sorun yarattığı, kanunilik ve belirlilik ilkesine aykırılık oluşturduğu ifade edilmektedir. Bu konuda görüşler için bkz: Sağlam Yılmaz (n 14) 41; Altunbaş (n 43) 21; Şeyma Başaran, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali (TCK md.233)' (Yüksek Lisans Tezi Yalova Üniversitesi 2019) 30.

⁴⁵ Erol (n 13) 1391.

⁴⁶ Şener (n 4) 229.

⁴⁷ Y 4 CD, E 2021/260, K 2023/1024, T 13.02.2023 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Mayıs 2025.

⁴⁸ Y 4 CD, E 2021/10855, K 2023/18460, T 16.05.2023 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Mayıs 2025.

⁴⁹ Y 4 CD, E 2021/26085, K 2024/4590, T 04.04.2024 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 12 Mayıs 2025.

⁵⁰ Y 4 CD, E 2021/23955, K 2024/4589, T 04.04.2024 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 12 Mayıs 2025.

c. Her İki Suç Bakımından Fiil Unsurunun Ayrımı

TCK m.233'ün gerekçesinde, *“Bu suçun oluşması için terk olgusunun gerçekleşmemesi gerekir. Aksi takdirde, terk suçu oluşur.”* ifadesi yer almaktadır.⁵¹ Gerekçedeki bu bilgi somut olayda hangi suçun gerçekleştiği belirlenirken bize önemli bir ölçüt vermektedir. Öncelikle terk olgusu ifadesinden neyin kastedildiğini belirlememiz gerekir. Kanaatimizce terk olgusu ifadesinden kanun koyucu kendi haline terk fiilini kastetmektedir. Kanun koyucu zaten koruma ve gözetime muhtaç kişiyi kendi haline terk etme fiilini diğer şartları ile birlikte ayrı bir suç tipinde (m.97/1) düzenlemiştir. Buradaki suçta (m.233/1) ise yaptırıma bağlanan fiil kendi haline terk etmek değil, aile hukukundan doğan bakım, eğitim ve destek olma yükümlülüğünün ihlalidir. Bu nedenle somut olayda kendi haline terk fiili mevcutsa m.233/1 değil, m.97/1 değerlendirilmeli, şartları mevcut mu değil mi bakılmalıdır. Nitekim Yargıtay kararlarında da kendi haline terk fiili varsa terk suçu değerlendirilmekte, kendi haline terk fiili yoksa bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu değerlendirilmektedir.⁵² Kendi haline terk fiilinin olmadığı olaylarda TCK m. 233'ün değerlendirilmemesini Yargıtay bozma sebebi görmüştür. Örneğin Yargıtay 4.CD. kişinin çocuklarını arkadaşının evinin önüne bırakıp arkadaşını telefonla arayarak durumu bildirdiği olay hakkında *“...Suçun yasal unsuru olan ‘kendi haline terk’ unsuru gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı, ancak eylemin TCK'nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğü ihlal suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılmadan, eksik kovuşturma, yetersiz gerekçe ve hatalı nitelendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması...”*⁵³ şeklinde karar vermiştir. Benzer şekilde bir başka kararında yeni doğan bebeğini internet kafenin önüne başkaları tarafından alınacağı inancı ile bırakan anne hakkında *“... suçun ‘kendi haline terk’ unsuru gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı, ancak sanığın mağdura karşı bakım ve gözetim yükümlülüğünü ihlal etmesi nedeniyle eylemin TCK 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan*

⁵¹ Artuk vd (n 2) 280.

⁵² “Kendi haline terk” unsuru gerçekleşmediği için terk suçunun oluşmayacağı, ancak sanığın mağdura karşı bakım ve gözetim yükümlülüğünü ihlal etmesi nedeniyle eylemin TCK'nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan doğan yükümlülüğün ihlali suçunu oluşturacağına gözetilmemesi...” Y 4 CD E 2020/28876, K 2021/8281, T 09.03.2021 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 20 Mayıs 2025.

⁵³ Y 4 CD, E 2020/27120, K 2022/23932 T 29.11.2022 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 25 Nisan 2025.

*yükümlülüğün ihlali suçunu oluşturacağına gözetilmemesi... hükmün bozulmasına*⁵⁴ şeklinde karar vermiştir. Nitekim bu olaylarda çocuk koruma ve gözetim yükümlülüğü olmayan kişilere bırakılmakta ancak tek başına bırakılmadığı için “kendi haline terk” edilmediği kabul edilmektedir. Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun şartlarının değerlendirilmesi gerektiği ve şartlar varsa bu suçun oluştuğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Değerlendirme yapılırken “kendi haline terk” ile “fiili terk” birbirine karıştırılmamalıdır. Yukarıda kendi haline terk fiilinin mağdurun kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın tek başına bırakılması anlamına geldiğini ifade etmiştik. Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu oluşması için “kendi haline terk” fiili olmaması gerekir ancak normal bir “fiili terk” olabilir. Nitekim Yargıtay 4. CD. bir kararında *“Sanığın, son bir yıldır resmi nikahlı eşi olan katılan ve müşterek çocuklarını terk edip evden ayrıldığı, arayıp sormadığı, onlara bakmadığı ve bu suretle aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçunu işlediği”*⁵⁵ bir başka kararında ise *“sanığın evi terk ederek katılana ve müşterek çocuklarına bakmadığı... böylece aile hukukundan doğan bakım ve destek yükümlülüğünü yerine getirmediği”*⁵⁶ şeklinde karar vermiştir. Bir başka kararında da *“...bebeğini doğurduktan sonra aynı gün bebeği hastanede ablası olan tanık A...C’ye bırakarak kaçması ve bir daha geri almaması şeklinde gerçekleşen eyleminde...mağdura karşı bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü ihlal etmesi karşısında, eylemin TCK’nın 233. maddesinde düzenlenen aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğü ihlal suçunu oluşturup oluşturmayacağı kararda tartışılmadan...”*⁵⁷ verilen kararı bozmuştur. Bu olaylarda fail mağdurları fiili olarak terk edip gitmektedir ancak onları kendi haline terk etmemektedir.

B. Suçun Manevi Unsuru

Terk suçu kasten işlenebilmektir. Kast tipikliğin bütün unsurlarına yönelik olmalıdır. Failin mağdurun yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olduğunun,

⁵⁴ Y 4 CD, E 2015/26957, K 2016/668, T 18.01.2016 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 25 Nisan 2025.

⁵⁵ Y 4 CD, E 2021/2926, K 2023/16248, T 20.03.2023 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 25 Mayıs 2025.

⁵⁶ Y 4 CD, E 2021/26251, K 2024/3982, T 26.03.2024 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 25 Mayıs 2025.

⁵⁷ Y 4 CD, E 2015/23995, K 2015/39358, T 07.12.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 25 Mayıs 2025.

kendi koruma ve gözetimi altında olduğunun⁵⁸ ve kendi haline terk ettiğinin bilincinde olmalıdır.⁵⁹ Suç olası kastla da işlenebilir.⁶⁰ Fail burada sayılan unsurlardan herhangi birini muhtemel kabul ederek hareket ediyor olabilir.⁶¹

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu kasten işlenebilmektedir. Genel kast arandığından failin saiki önemli değildir. Fail aile hukukundan doğan ilgili yükümlülükleri ihlal ettiğine ilişkin bilinç ve iradesine sahip olmalıdır.⁶² Suç olası kastla da işlenebilir.⁶³

C. Hukuka Aykırılık Unsuru

TCK'da düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri kanun hükmünü yerine getirme, meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızasıdır.⁶⁴ Bu kapsamda terk suçunda bir hukuka uygunluk nedeninin gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir.⁶⁵ Kendini idare edemeyecek bir durumda olan kişinin, hukuken geçerli rızasından da söz edilemez.⁶⁶

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu için hukuka uygunluk nedenlerinden ilgilinin rızası meydana gelebilir. Bunun için mağdurun rıza göstermeye ehil olması ve üzerinde mutlak olarak tasarruf edebileceği bir hak olması gerekir. Yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde mağdurun hayatı veya sağlığı için tehlike oluşacaksa rıza geçerli olmayacaktır.⁶⁷ Örneğin sekiz yaşındaki bir çocuğun, annesinin kendisine karşı bakım yükümlülüğünü istememesi durumunda, çocuğa karşı bakım konusu henüz çocuğun üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceği bir hak olmadığından, rızası geçerli olmayacaktır.⁶⁸

⁵⁸ Yenerer Çakmut (n 3) 66; Kılıç (n 23) 386.

⁵⁹ Kılıç (n 23) 384.

⁶⁰ Yenerer Çakmut (n 3) 67; Kılıç (n 23) 386; Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç ve Ahmet Buğra Artuç, *Türk Ceza Kanunu* (8 bs, Adalet Yayınevi 2025) 1365.

⁶¹ Kılıç (n 23) 386.

⁶² Hamide Zafer, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçu' (2009) 8 (2) Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 109, 139; Işık Yılmaz (n 14) 106.

⁶³ Altunkaş (n 43) 27; Işık Yılmaz (n 14) 107.

⁶⁴ Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (30 bs, Adalet Yayınevi 2024) 294.

⁶⁵ Durgut (n 6) 102.

⁶⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 10) 303.

⁶⁷ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 1149.

⁶⁸ Nuhoglu (n 12) 154.

III. KUSURLULUK

Kusurun konusu meydana gelen haksızlıktan dolayı failin kınanıp kınanmayacağını belirlemesidir.⁶⁹ Her iki suç bakımından da özel bir düzenleme bulunmamakta, genel hükümlere göre kusurluluğu kaldıran veya azaltan nedenler uygulanabilmektedir.

Terk suçu bakımından zorunluluk hali (TCK m.25/2) istisnai de olsa gerçekleşebilir.⁷⁰ Örneğin yangın veya deprem gibi bir felaket sırasında, çocuğunu evde bırakıp kaçan baba olayında zorunluluk hali kabul edilebilir.⁷¹ Ancak maddi imkansızlık gibi nedenler sebebiyle, failin tehlikeden başka türlü korunma olanağı mevcut olmasına rağmen, mağduru kendi haline terk etmesi halinde, zorunluluk hali gerçekleşmeyecektir.⁷²

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu bakımından zorunluluk haline doktrinde bir görüş, iflas etmek üzere olan nafaka yükümlüsünün, iflas etmemek için nafaka ödemeyip borçlarını ödemesini örnek olarak vermektedir.⁷³ Buna karşın bizim de katıldığımız bir başka görüş, bu durumda tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında bir orantıdan bahsedilemeyeceğini, ilgili yükümlülüklerin maddi menfaatlerden daha üstün tutulması gerektiği, bu nedenle zorunluluk halinin meydana gelmeyeceğini ifade etmektedir.⁷⁴

IV. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

A. Teşebbüs

Terk suçu sırf hareket suçu niteliğindedir. Fail mağduru kendi haline terk ederek korumasız bir şekilde bıraktığında, suç tamamlanmış olmaktadır. Herhangi bir neticenin

⁶⁹ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17 bs, Seçkin Yayıncılık 2024) 312.

⁷⁰ Durgut (n 6) 103.

⁷¹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 352; Önok (n 6) 36.

⁷² Durgut (n 6) 104.

⁷³ Nuhoğlu (n 12) 154.

⁷⁴ Bayraktar vd (n 12) 292; Asuman Aytekin İnceoğlu ve M. Murat İnceoğlu, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçları (TCK m.233)' (2012) 9 (2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 349, 375.

meydana gelmesi gerekmez. Bu nedenle kural olarak teşebbüse elverişli değildir.⁷⁵ Ancak istisnai olarak icra hareketinin bölünebildiği hallerde teşebbüs gündeme gelebilir.⁷⁶ Örnek olarak annenin uzak ve ıssız bir yere çocuğunu kendi haline terk ederken bir başkası tarafından yakalanması verilebilir.⁷⁷

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu sırf hareket suçu niteliğindedir. İlgili yükümlülüklerin ihlali ile suç tamamlanmış olmaktadır. Herhangi bir neticenin meydana gelmesi gerekmez. Bu nedenle teşebbüse elverişli değildir.⁷⁸

B. İştirak

Özgü suçlarda, yalnızca özel faillik niteliğine sahip olan kişi fail olabilir (TCK m.40/2). Her iki suç da özgü suçtur. Bu suçlara iştirak eden diğer kişiler ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilir.

C. İçtima

Terk suçu için içtima bakımından herhangi bir özel kural düzenlenmemiştir, genel hükümler uygulanacaktır (TCK m.43-44). Bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla kere işlenmesi (TCK m.43/1) durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanmaz çünkü terk ettikten sonra aynı kişinin geriye dönüp tekrar terk etmesi durumunda ayrı ve ikinci bir terk suçu oluşmuş olur.⁷⁹ Bunun yanında suçun birden fazla kişiye karşı tek fiille işlenmesi (TCK m.43/2) durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanabilir.⁸⁰

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlal suçu için içtima bakımından

⁷⁵ Yenerer Çakmut (n 3) 71; Önok (n 6) 39; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 353.

⁷⁶ Devrim Aydın, 'Suça Teşebbüs' (2006) 55 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 85, 110; Durgut (n 6) 106.

⁷⁷ Soyaslan (n 21) 227.

⁷⁸ Şener (n 4) 230; Nuhoğlu (n 12) 155; Özen (n 17) 1369; Bayraktar vd (n 12) 288.

Doktrinde hakim görüşe göre, saf (gerçek) ihmali suçlara teşebbüs mümkün değildir. Merve Nur Yılmaz, 'Yargıtay Kararları Bağlamında Suça Teşebbüs ve Unsurları' (2016) 6 (1) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 133, 155; Berrin Akbulut, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler* (5 bs, Seçkin Yayıncılık 2025) 256.

⁷⁹ Memiş Kartal (n 5) 208; Tezcan (n 6) 354.

⁸⁰ Yenerer Çakmut (n 3) 72; Tezcan (n 6) 354; Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 10) 304; Gökcan, Artuç ve Artuç, (n 60) 598.

Aksi görüş için bkz: Arslantürk (n 11) 153; Bayraktar vd (n 5) 402.

herhangi bir özel kural düzenlenmemiştir, genel hükümler uygulanacaktır (TCK m.43-44). Bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla kere işlenmesi (TCK m.43/1) durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanabilir. Failin hapse girmesi gibi bir durumla temadinin kesildiği ve hapisten çıktığı zaman ilgili yükümlülüğünü ihlal etmeye devam ettiği durum örnek olarak verilebilir. Suçun birden fazla kişiye karşı tek fiille işlenmesi (TCK m.43/2) durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanabilir.⁸¹

Terk fiilinin anne veya baba tarafından çocuklarına karşı veya çocukların yaşlı ve muhtaç anne veya babasına karşı işlenmesi durumunda iki suçunda oluşmuş olacağı ve bu durumda fikri içtima kurallarının uygulanması gerektiğine ilişkin doktrinde görüş bulunmaktadır.⁸² Ancak TCK m.233'ün gerekçesinde, “*Bu suçun oluşması için terk olgusunun gerçekleşmemesi gerekir. Aksi takdirde, terk suçu oluşur.*” ifadesi yer almaktadır.⁸³ Doktrinde başka bir görüş, TCK m.233/1'in gerçekleşmesi için fiili terk olmaksızın yani aileyi terk etmeksizin, aile hukukundan doğan ilgili yükümlülüklerin ihlali olması gerektiğini; fiili terkin olduğu durumda TCK m.97/1'in gerçekleşeceğini belirtmektedir.⁸⁴ Bir başka görüş ise gerekçedeki ifadeyi, TCK m.233/1'e göre yükümlülük sahibi kişinin, yükümlülüğünü yerine getirmeyerek hak sahibini terk ettiği her durumda TCK m.97/1'in oluşacağı şeklinde yorumlamamak gerektiğini ifade etmiştir.⁸⁵ Bizim görüşümüz ise benzer şekilde, TCK m.233/1 ile TCK m.97/1'in unsurları farklı hususlar içerdiği için genel bir ifadeden ziyade somut olaya bakılması gerektiği yönündedir. Fiil unsuru başlığı altında detaylı açıkladığımız üzere; somut olayda TCK m.97/1'in fiil unsuru olan “kendi haline terk” fiili mevcutsa TCK m.97/1 şartlarının mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmekte, “kendi haline terk” fiili yoksa TCK m.233/1'in şartlarının mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim Yargıtay kararlarındaki anlayış da bu yöndedir.⁸⁶

TCK m.97/1'in tüm şartlarıyla birlikte gerçekleştiği bir somut olay, aynı zamanda TCK m.233/1'in şartlarını da karşıladığı durumda, somut olaya uygulanacak norm yalnızca

⁸¹ Zafer (n 62) 141-144.

⁸² AYTEKİN İNCEOĞLU ve İNCEOĞLU (n 74) 381.

⁸³ İZZET ÖZGENÇ, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Cilt 1 (Kanunlar)* (30 bs, Seçkin Yayıncılık 2022) 466.

⁸⁴ ŞENER (n 4) 230; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK (n 6) 1148; NUHOĞLU (n 12) 156.

⁸⁵ ALTUNKAŞ (n 43) 19.

⁸⁶ Bu konu hakkında değerlendirmeler için “fiil” başlığı altındaki açıklamalara bakınız.

m.97/1'dir. Burada gerçekleştirilen suç tiplerinden sadece biri uygulanabildiği için, iki suç tipi arasındaki içtima ilişkisi sadece "görünüşte"dir.⁸⁷ Görünüşte içtima türlerinden hangisinin mevcut olduğu konusunda ise, bir görüş iki norm arasında genel - özel norm ilişkisi olduğunu ifade etmiştir.⁸⁸ Buna karşın bir başka görüş TCK m.97/1 düzenlemesinin, TCK m.233/1'den bazı durumlarda daha geniş, bazı durumlarda daha dar olduğunu ve genel - özel norm ilişkisinin mevcut olmadığını ifade etmiştir.⁸⁹ Genel - özel norm ilişkisinin mevcut olması için, genel normun tüm unsurlarıyla birlikte özel normda yer alması gerekir.⁹⁰ Oysa yukarıda açıkladığımız üzere, TCK m.97/1 ile TCK m.233/1'in unsurları birçok yönden birbirinden farklıdır. Bu nedenle kanaatimizce aralarında genel-özel norm ilişkisi bulunmamaktadır. Asli- tali norm ilişkisinde ise genel - özel norm gibi biri diğer suç tipini içermemekte ancak bazı hallerde suç tipleri kesişmektedir. Kesiştikleri durumda yardımcı norm geriye çekilir ve daha yoğun haksızlık içeriğine sahip olan asli norm uygulanır.⁹¹ Kanaatimizce iki norm arasında görünüşte içtima türlerinden asli- tali norm ilişkisi kurulabilir.

V. KOVUŞTURMA VE YAPTIRIM

TCK m.97/1'de terk suçunun yaptırımını üç aydan iki yıla kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir. TCK m.49/2 gereği hükmedilen bir yıl ya da daha az süreli hapis cezası kısa süreli hapis cezasıdır. Kısa süreli hapis cezası TCK m.50 gereği seçenek yaptırımlara çevrilebilir. İki yıl veya daha az süreli hapis cezaları TCK m.51 gereği ertelenebilir. Terk suçu için görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.⁹² Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)⁹³ m.251 gereği basit yargılama uygulanabilir. CMK m.253'te düzenlenen uzlaştırmaya tabi olmasa da

⁸⁷ Görünüşte içtima hakkında detaylı bilgi için bkz: Oğuz Bandır, 'Görünüşte İçtima' (Doktora Tezi İstanbul Üniversitesi 2024) 65 vd; Büşra Sevde Çubukçu, 'Türk Ceza Hukuku'nda Görünüşte İçtima' (2019) 14 (154) Terazi Hukuk Dergisi 1181 vd; Kayıhan İçel, 'Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu' (2008) 7 (14) İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 35 vd.

⁸⁸ Köksal Bayraktar ve Fulya Eroğlu, 'Aile İçi Şiddete İlişkin Ceza Kanunu Çerçevesinde Genel Bir İnceleme' (2012) VIII-IX (2-1) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan 63, 102.

⁸⁹ Aytekin İnceoğlu ve İnceoğlu (n 74) 381.

⁹⁰ Mahmut Kaplan, 'Ceza Hukukunda Özel Genel Norm İlişkisinin Tespiti' (2023) 18 (53) Ceza Hukuku Dergisi 487, 496; Çubukçu (n 87) 1183; İçel (n 87) 37.

⁹¹ Oğuz Bandır (n 87) 197-198; İçel (n 87) 45.

⁹² 26.09.2004 tarih ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m.11 (RG 07.10.2004 / 25606).

⁹³ 04.12.2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (RG 17.12.2004/ 25673).

CMK m.253/1-c gereği suça sürüklenen çocuk söz konusu olduğunda uzlaştırmaya tabi olacaktır. TCK m.231 gereği hükmün açıklanmasının geri bırakılması uygulanabilir.

TCK m.233/1'de bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun yaptırımı bir yıla kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir. TCK m.49/2 gereği kısa süreli hapis cezası niteliğinde olduğundan TCK m.50 gereği seçenek yaptırımlara çevrilebilir. TCK m.51 gereği ertelenebilir. Suçun takibi şikayete bağlıdır. Görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.⁹⁴ CMK m.253 gereği uzlaşmaya tabi bir suçtur. CMK m.251 gereği basit yargılama uygulanabilir. TCK m.231 gereği hükmün açıklanmasının geri bırakılması uygulanabilir.

Terk suçunun takibi şikayet şartına bağlı değilken; bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun takibi için şikayet şartı aranmaktadır. Suçtan zarar görenin şikayet hakkını tek başını kullanamayacak kişi olma ihtimali ve ailenin önemi göz önüne alındığında, bu suçta da şikayet şartı aranmayıp, re'sen takip edilen suçlardan olması gerekir.⁹⁵

SONUÇ

TCK m.97/1'de düzenlenen terk suçu, öncelikle kişinin yaşam ve vücut bütünlüğü hakkını korumaya çalışmaktadır. Bunun yanında yükümlülüklerin yerine getirilmesi sağlanmaya çalışılmakta, yükümlülükler yerine getirildiğinde oluşacak sosyal fayda korunmaktadır. Terk suçu, yalnızca koruma ve gözetim yükümlülüğüne sahip kişiler fail olabildiği için özgü suçtur. Suç icrai veya ihmali hareketle işlenebilir. Fiil sonucunda somut bir tehlikenin ortaya çıkması aranmadığından soyut tehlike suçudur. Manevi unsuru kasttır. Olası kastla da işlenebilir.

Terk suçu için TCK'da düzenlenen hukuka uygunluk nedenlerinin gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir. Kusurluluk konusunda özel bir düzenleme olmadığından genel hükümler uygulanır. Zorunluluk hali istisnai de olsa gerçekleşebilir. Kural olarak teşebbüs elverişli olmasa da istisnai olarak icrai hareketin bölünebildiği hallerde teşebbüs oluşabilir.

⁹⁴ 26.09.2004 tarih ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m.11 (RG 07.10.2004 / 25606).

⁹⁵ Işık Yılmaz (n 14) 112.

Özgü suç olması sebebiyle suça iştirak eden kişiler ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilir.

TCK m.97/1’de suç fiili koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişiyi “*kendi haline terk etmek*” şeklinde belirtilmiştir. “Kendi haline terk” ifadesinden madde metni, maddenin düzenleniş biçimi ve korunan hukuki değer dikkate alındığında Yargıtay kararlarında benimsendiği şekilde “mağdurun kimsenin koruma ve muhafazasına bırakılmaksızın tek başına bırakılması” anlaşılmaktadır. Bu anlayış sonucu mağdurun koruma ve gözetim yükümlülüğü olmayan bir kişiye bırakıldığı durumda terk suçu oluşmamaktadır ancak bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu meydana gelebilir.

Mağduru fiili olarak terk etmeden koruma ve gözetimden yoksun bırakma durumunda da “kendi haline terk” fiili mevcut olmadığı için terk suçu oluşmamaktadır. Ancak somut olayın özelliklerine göre bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu veya kötü muamele suçu meydana gelebilir.

TCK m.233/1’de düzenlenen bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu öncelikle aile düzenini korumaya çalışmaktadır. Bunun yanında yükümlülüklerin yerine getirilmesi sağlanmaya çalışılmakta, yükümlülükler yerine getirildiğinde oluşacak sosyal fayda korunmaktadır. Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu, yalnızca ilgili yükümlülükler sahip kişiler fail olabildiği için özgü suçtur. Seçimlik hareketli bir suçtur. Suç yalnızca ihmali hareketle işlenebilir. Yükümlülükler yerine getirilmediğinde somut bir tehlike meydana gelmesi aranmadığından soyut tehlike suçudur. Manevi unsuru kasttır. Olası kastla da işlenebilir.

Bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu için TCK’da düzenlenen hukuka uygunluk nedenlerinden ilgilinin rızası meydana gelebilir. Kusurluluk konusunda özel bir düzenleme olmadığından genel hükümler uygulanır. Suç teşebbüse elverişli değildir. Özgü suç olması sebebiyle suça iştirak eden kişiler ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilir.

TCK m.233/1’de suç fiili “*aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmemek*” şeklinde belirtilmiştir. Suçun gerekçesi göz önüne

alındığında bu suçun gerçekleşmesi için terk suçunun fiil unsuru olan “kendi haline terk” fiilinin mevcut olmaması gerekir ancak normal bir fiili terk olabilir.

Bir somut olayda terk suçu mu yoksa bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçu mu gerçekleştiği belirlenirken; “kendi haline terk” fiili mevcutsa terk suçunun şartlarının mevcut olup olmadığı değerlendirilmeli, “kendi haline terk” fiili yoksa bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun şartlarının mevcut olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Terk suçunun tüm şartlarının oluştuğu bir somut olayda aynı zamanda bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün ihlali suçunun da şartları oluştuysa, uygulanacak norm yalnızca terk suçudur. Burada iki suç tipinden biri uygulanabildiği için, aralarındaki içtima ilişkisi yalnızca görünüştedir. Görünüşte içtima türlerinden ise iki norm arasında kanaatimizce asli-tali norm ilişkisi kurulabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut B, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler* (5 bs, Seçkin Yayıncılık 2025)
- Altunkaş A, ‘Türk Ceza Kanunu’nda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali’ (2017) 5 (2) Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15
- Artuk ME vd, *Gerekçeli Ceza Kanunları* (24 bs, Adalet Yayınları 2022)
- Arslantürk M, *Hakaret, Tehdit, Terk, Şantaj, Huzur Bozma, Hakların Engellenmesi, Çevre, İmar, İhale, Tefecilik Suçları* (3 bs, Seçkin Yayıncılık 2025)
- Aytekin İnceoğlu A ve İnceoğlu MM, ‘Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçları (TCK m.233)’ (2012) 9 (2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 349
- Aydın D, ‘Suça Teşebbüs’ (2006) 55 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 85
- Bandır O, ‘Görünüşte İçtima’ (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2024)
- Başaran Ş, ‘Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali (TCK md.233)’ (Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi 2019)
- Bayraktar K ve Eroğlu F, ‘Aile İçi Şiddete İlişkin Ceza Kanunu Çerçevesinde Genel Bir İnceleme’ (2012) VIII-IX (2-1) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Erhan Adal’a Armağan 63
- Bayraktar K vd, *Özel Ceza Hukuku Cilt II Kişilere Karşı Suçlar* (1 bs, On İki Levha Yayıncılık 2017)
- Bayraktar K vd, *Özel Ceza Hukuku Cilt VII Genel Ahlaka Karşı Suçlar ve Aile Düzenine Karşı Suçlar* (1 bs, On İki Levha Yayıncılık 2020)
- Cebeci Ş, ‘Terk Nedeniyle Mağdurun Hastalığa Yakalanması, Yaralanması ya da Ölmesi Suçunu Düzenleyen TCK m.97/2’nin Kanunilik İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi’ iç Pınar Başak Coşkun, Barkın Özyurt ve Yağmur Öykü Yönet (eds), *III. Genç Hukukçular Sempozyumu* (On iki Levha Yayıncılık 2023)

Çubukçu BS, 'Türk Ceza Hukuku'nda Görünüşte İçtima' (2019) 14 (154) Terazi Hukuk Dergisi 1181

Durgut Y, 'Terk Suçu' (Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi 2024)

Erol H, *En Son Değişiklikleriyle Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu* (1 bs, TDV Yayınevi 2023)

Gökcan HT, Artuç M ve Artuç AB, *Türk Ceza Kanunu* (8 bs, Adalet Yayınevi 2025)

Hafizoğulları Z ve Özen M, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar* (4 bs, US.A Yayıncılık 2022)

Hakeri H ve Tekin D, *Tartışmalı Sorularla Ceza Hukuku Özel Hükümler* (1 bs, Adalet Yayınevi 2021)

Hakeri H, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (30 bs, Adalet Yayınevi 2024)

Işık Yılmaz B, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali* (1 bs, Beta Yayıncılık 2012)

İçel K, 'Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu' (2008) 7 (14) İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 35

Kaplan M, 'Ceza Hukukunda Özel Genel Norm İlişkisinin Tespiti' (2023) 18 (53) Ceza Hukuku Dergisi 487

Kılıç AŞ, 'Terk Suçunda Tipiklik Unsuru' (2025) 8 (1) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 369

Koca M ve Üzülmüş İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17 bs, Seçkin Yayıncılık 2024)

Koca M ve Üzülmüş İ, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (11 bs, Adalet Yayınevi 2025)

Memiş Kartal P, 'Türk Ceza Kanunu'nda Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Biçimlerinden Terk Suçu: TCK m:97' (2012) 11 (1) Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 197

Nuhoğlu A, *Aile Düzenine Karşı Suçlar* (1 bs, Beta Yayınları 2009)

Önok M, 'TCK'da Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali Suretiyle İşlenen Suçlar' (2021) 11 (1) İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 31

Özbek VÖ vd, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15 bs, Seçkin Yayıncılık 2024)

Özbek V, Doğan K ve Bacaksız P, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (20 bs, Seçkin Yayıncılık 2025)

Özen M, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüklerin İhlali Suçları' iç Cengiz Koçhisarlıoğu (ed), *Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan* (1 bs, Turhan Kitabevi 2008)

Özgenç İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (24 bs, Seçkin Yayıncılık 2024)

Özgenç İ, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Cilt 1 (Kanunlar)* (30 bs, Seçkin Yayıncılık 2022)

Sağlam Yılmaz B, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğünün İhlali Suçu (TCK m.233)' (Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi 2022)

Soyaslan D, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (13 bs, Yetkin Yayınları 2020)

Şener EG, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğünün İhlali Suçu' (2010) (37) Adalet Dergisi 226

Tezcan D, Erdem M ve Önok M, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (16 bs, Seçkin Yayıncılık 2022)

Yenerer Çakmut Ö, 'Türk Ceza Yasası'nda Terk Suçu (TCK m.97)' (2007) LXV (2) İÜHFİM 49

Yılmaz MN, 'Yargıtay Kararları Bağlamında Suça Teşebbüs ve Unsurları' (2016) 6 (1) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 133

Zafer H, 'Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğünün İhlali Suçu' (2009) 8 (2) Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 109

<https://www.lexpera.com.tr/>